

Hällefors hunden

Årgång 06 nr 2

Älgkontakt

Innehåll

Tidningsredaktionen	2
Styrelsen	2
Ledaren	3
Hundar och katter försvinner	5
Årsmötet	6
Sjukdomsenkät	7
Bilder från årsmötet	8
Protokoll	9
Hälleforshundklubben	9
Annons	12
Kassören	12
Tappat bort din vän	13
Välkommen valp	14
Forskning & forskarrön	15
Hällekruss	19

Konkurrens

Styrelsen

Ordföranden Leif Gulin
(avesråd) Silvägen 7
860 30 Sörberge
Tel: 060-578743
epost: leif.gulin@sca.com

Kassör: Bo Tobiasson
(ledamot) Lärkstigen 11
918 31 Sävar
Tel: 090-508 10
epost: tobiasson.bo@telia.com

Ledamot Wåge Lundgrehn
Marsjö Storegård 3
340 12 Annerstad
Tel: 0372-23008
070-5240875
epost: lundgrehn@minpost.nu

Register- Jan-Erik Bjermkvist
hållare Lögdö 4171
Sekreterare 860 33 Bergeforsen
(avesråd) Tel: 060-80420
epost: jbj.e.bjermkvist@spray.se

Ledamot: Kent Lindgren
Rödögården 1647
835 92 Krokum
Tel: 063-34380
epost: kentlindgren@bredband.net

Suppleant Jörgen Markusson
Nybyvägen 4
830 30 Lit
Tel: 0642-510 77
epost: jorgen.marcusson@zednet.nu

Suppleant Märith Truuts
Ruskemåla gård 306
382 91 Nybro
0481-12112
epost: marit.truuts@halleforshunden.org

Tidningsredaktionen

Då var det dags för ett nytt nummer av vår medlemstidning. I detta nummer fokuseras innehållet på årsmötet i Östersund. Tyvärr har vi inte fått in några artiklar från våra medlemmar denna gång vilket gör tidningen aningen tunnare än normalt. Vi får hoppas att vi kan rätta till detta till nästa nummer då höstens jaktberättelser förhoppningsvis dokumenterats och skickats in. Fatta pennan och skriv, skicka resultatet till Jan-Erik eller mig!

/Märith

Jan-Erik Bjermkvist (uppgiftsinsamlare)
Lögdö 4171
860 33 Bergeforsen
Tel: 060-80420
email: jbj.e.bjermkvist@spray.se

Märith Truuts (formgivning)
Ruskemåla gård 306
382 91 Nybro
Tel: 0481-12112
email: marit.truuts@halleforshunden.org

<http://www.halleforshunden.org>

Ledaren

Det är i slutet av augusti och endast några dagar kvar tills älgjakten börjar. Fortfarande åt det full sommar, temperaturen håller sig stadigt ovanför 20-graders strecket och hundarna ligger mest och dåsar i skuggan.

Fortsätter värmen in i september kommer jakt-dagen att indelas i ett tidigt respektive sent morgon och eftermiddagspass med en vilopaus mitt över dagen.

Början av september har, beträffande temperaturen, under senare år blivit mer och mer sommarlik. En förändring som innebär att många jaktlag ofta väljer att skjuta på jaktstarten. Annat som tillkommit är ett ökande behov av kylanläggningar för att möjliggöra en bra hantering av skjutna älgar. Dessa utgör en del av de beståndsdelar som gör jakten enklare och smidigare.

Viktigast av allt är dock att hundarna är i trim och att relationerna till jaktgrannarna är de allra bästa. Under en lång jaktsäsong upp-

står normalt flera tillfällen då något av grann-lagen skall kontaktas. Kontakter som blir så mycket enklare och lättare ifall förhållandet mellan lagen sedan tidigare är gott. Om så inte är fallet så kan ett litet tips vara att låta de yngre jägarna få mera plats. Eventuella surdegar brukar kunna lösas med hjälp av en del ungdomlig entusiasm.

Allt som bidrar till att göra all jakt ännu säk-rare och effektivare är välkommet.

Ett sådant bidrag kan vara en underskrift på den budkavle för en bättre rovdjurspolitik som Svenska Jägarförbundet, LRF och Svenska Kennelklubben gemensamt överlämnade till riksdagspartierna den 7 september. Bl. a. krävs där en ändring av paragraf 28 som berör nödvärnsrätten vid rovdjursangrepp på hundar och annan tamboskap. En stärkt nödvärnsrätt kanske inte räddar så många hundar från att även fortsättningsvis bli angripna och dödade (flertalet av angreppen sker utom synhåll för föraren och hunden är i allmänhet död då den hittas), men

vetskapen om att jag som jägare med stöd i lagen kan försvara och hjälpa min angripna hund ifall möjligheten finns är gott nog. En sådan lagändring skulle med säkerhet medföra att många jägare nyanserar sina uppfattningar i rovdjursfrågan.

Sedan något år tillbaks så arbetar vi inom klubben med en s.k. unghundgranskning. Den innebär att alla ägare till en unghund, under hundens första riktiga jaktsäsong, ombeds att fylla i ett protokoll där hundens prestationer under hösten blir bedömda. I höst är det hundar födda år 2005 som skall bedömas och alla berörda hundägare har väl vid denna tidpunkten fått ett utskick ifrån klubben med formulär och medföljande instruktion. Det är angeläget att alla efter bästa förmåga tecknar ner sina bedömningar och att dessa efter avslutad jaktsäsong skickas till klubben.

Du som har en hund som skall granskas och har frågor som rör detta kan kontakta Jörgen Markusson.

Du som köper en rasregistrerad hund har säkert noterat att det med valpen följer det en hel del papper. Förutom registreringsbevis i SKK, köpeavtal, veterinärintyg o.d. brukar en blankett för ägandeuppgifter hos SKK följa med. Den blanketten skall fyllas i och sändas in till SKK. Inom någon/några veckor skickas en ägarbekräftelse tillbaks till dig om att du nu finns registrerad i SKK:s hundägarregister.

För klubben det är viktigt att alla hällefors-hundägare finns med i SKK:s hundägarregister eftersom utskick till och kontakter med olika hundägare ofta sker via utdrag ur registret.

Exempel på detta är ovan nämnda utskick av unghundgranskningen. Endast hundar vars ägare finns i registret kan få ett utskick. Till övriga hundar finns ingen känd ägare och därmed heller ingen adressat.

Du som ännu inte ägarregistrerat din hund i SKK:s hundägarregister uppmanas därför att göra detta.

Slutligen något om de månader som ligger närmast framför oss. Jag hoppas att ni alla får många trevliga och spännande jaktupplevelser tillsammans med ett välskjutande gevär, en fulltränad hund, ett par väl ingångna kängor och några glada jaktkamrater – viktiga ingredienser i lyckade jakter.

Till er som inte är så skrockfulla önskar jag **GOD JAKT** och till alla er andra säger jag **SKITJAKT PÅ ER.**

Leif

PS.

Har du en duktig hund glöm då inte att anmäla den till ett/flera jaktprov.

- I natt drömde jag om din fru.
- Jaså, vad sa hon då?
- Inte ett ord
- Då var det inte min fru!!

Hundar och katter försvinner!

Med hjälp av SKKs register hittar många hem igen.

SKKs ägarregister används dagligen av hundratals hundägare, kattägare, allmänhet och polis. Du har väl inte glömt att anmäla ditt ägarskap?

Vill du veta mer?

Ta en titt på www.skk.se eller kontakta oss via e-post id@skk.se eller ring oss på telefon 08-795 30 50.

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Årsmötet

Årets årsmöte hölls i ett regnigt och gråmulet Orrviken parallellt med SÄK:s hundutställning i Sandviken båda platserna belägna strax utanför Östersund.

Cirka tjugofem hälleforshundar ställdes ut vilket får anses vara ett antalsmässigt bra resultat. Många av dessa fick första pris och vi kunde även notera att det fanns många extriört fina tikar. Förhoppningsvis kommer de också att meritera sig jaktligt och blir då värdefulla i aveln.

Efter utställningen gjordes en kort förflyttning till Moosegarden, Orrviken, där årsmötet gick av stapeln.

De som ville fick en intressant guidning i ett stort älghägn, för att titta på tama älgar på nära håll. Tror att det var många med mig som tyckte det kändes lite konstigt att se älgar på så nära håll utan att fundera på skottlägen.

Vår guide berättade att kalvarna skildes redan under första till andra dygnet efter födseln från älgkon, väntade man längre så hann älgkon utveckla känslor för älgkalven och då var det betydligt riskablare att skilja kalven från kon. Orsaken till att kalvarna skildes från kon var att man skulle kunna ta tillvara på älgmjölken för förädling, vilket är en lönande affär. Kalvarna fördes till ett litet hägn där de fick vistas med människor dygnet runt och matades med nappflaska den första tiden för att på så sätt präglas på människor.

Skogens konung gick ner på knä för ordföranden som i ett försök att få ordföranden att sluta upp med att utveckla Hällefors-hunden, då detta skulle få förödande konsekvenser för älgstammen i framtiden. Ordföranden verkade inte ta bönfallandet på riktigt allvar?

Bild: Leif och knäfallande älg

Efter guidningen bjöd Hälleforshund-klubben på middag med trevlig samvaro med ett naturligt diskussionsämne kretsande kring hälleforshundar och älgjakt.

För egen del hämtade jag och min fru Gunilla en valp på årsmötet från Kjell Heggebrenna, så resan till årsmötet var för egen del två flugor i en smäll.

Lycka till med pågående och kommande älgjakt !

/Jan-Erik Bjermkvist

Sjukdomsenkät

Har i dagsläget fått 100 svar vilket är över förväntan .Tackar alla som gjort sig besväret att fylla i enkäten. Återkommer i nästa tidning med en enkel bild över hur frisk/sjuk hälleforshundrasen är utifrån enkäten.

Lill-matte Lilli-Nor Heggebrenna

Mötesdeltagare på årsmötet

Bilder från årsmötet

Domaren bedömer en och annan svensk hund samt även några norska

Småbarnen som fann varandra

Årsstämma i Hälleforshundklubben

Tid: Lördagen den 27 maj 2006 kl 13.00.

Plats: Östersund

Närvarande: Sammanlagt 34 personer.

Ordförande hälsade välkommen och öppnade mötet

- § 1. Beslöts att röstning i första hand skulle ske genom handuppräckning från medlemmar i lokalen
- § 2. Till mötesordförande valdes Jörgen Markusson
- § 3. Anmälades att Märit Truuts utsetts till protokollförare.
- § 4. Till justeringsmän och tillika rösträknare valdes Anders Hagman och Jonas Moberg

En något förvirrad mötesordföranden

- § 5. Beslöts att samtliga har närvarorätt och klubbmedlemmar har yttranderätt
- § 6. Fastställdes att årsmötet var stadgeenligt utlyst.
- § 7. Utskickad dagordning antogs.
- § 8. Styrelsens verksamhetsberättelse samt årsbokslut upplästes och godkändes. Revisorernas berättelse upplästes och godkändes.
- § 9. Beslöts att fastställa årsbokslutet samt att vinsten på 4451 kr skulle gå till kassan
- § 10. Styrelsen redogjorde för de uppdrag årsmötet i Boliden givit styrelsen. Styrelsen har funderat på förslaget om unghundstävling som ett led i att stimulera jaktprovsverksamheten. Stämman beslutade att styrelsen arbetar vidare på förslaget och tillsätter en grupp som avgör om det är möjligt att anordna en dylik tävling samt att styrelsen skickar ut en intresseanmälan i nästa tidning.
- § 11. Styrelsen beviljades full ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret.
- § 12. A: Beslöts att godkänna styrelsens verksamhetsplan
B: Beslöts att godkänna styrelsens rambudgetförslag
C: Beslöts att godkänna oförändrade medlemsavgifter.
Beslöts att slopa jaktprov ersättningen
- § 13. I tur att avgå var ordinarie ledamöterna Jan-Erik Bjermkvist, Wåge Lundgrehn och Märít Truuts. Samtliga omvaldes
- Leif Gulin omvaldes till ordförande i Hälleforslundklubbens styrelse.
Styrelsens utseende för 2006:
Leif Gulin, ordf (omval 1 år)
Jan-Erik Bjermkvist, sekreterare (omval 2 år)
Bo Tobiasson, kassör (1 år)
Kent Lindgren, ledamot (1 år)
Wåge Lundgrehn, ledamot (omval 2 år)
Jörgen Marcusson, ledamot (1 år)
Märít Truuts, ledamot (omval 2 år)
- § 14. Omval av revisorerna Assar Karlsson och Kerstin Boman.
Nyval på revisorsuppleanterna Ingemar Westerlund och Larry Westerlund
- § 15. Till valberedningen omvaldes Thord Norlén, Anders Hagman och Rickard Gradin.
Anders Hagman utsågs till att vara sammankallande.
- § 16. Beslut om omedelbar justering av punkterna 13-15

§ 17. Inga motioner hade inkommit.

§ 18. Mötet avslutades

Övriga frågor från stämmodeltagarna

Medlemmar från Norge efterlyste en kontaktperson i Norge. Styrelsen kommer under året att behandla frågan.

Fråga angående höftledsröntgen diskuterades. Klubben har krav på känd höftledsstatus i sin avelstrategi.

Stämman diskuterade dagens metod vid bestämmande av höftledsfel samt hur olika veterinärer hanterar hundarna i samband med röntgen.

Styrelsen påpekade att vi som klubb kan vara med i en diskussion angående metoden men vi kommer inte frånga kennelklubbens regler.

Leif Gulin redogjorde för hur avelsarbetet fortgår. Klubben följer den Avelsstrategi som har antagits och godkänts av SÄK och SKK.

Leif redogjorde för vad det innebar att vi idag har en öppen stambok. I och med en öppen stambok så har man rätt att plocka in material i rasen som inte är en ren hälleforshund. Detta kan göras för att utöka avelsbasen, dock ska detta göras under mycket kontrollerade former beslutade av avelsrådet. En hund som plockas in måste tillföra något till rasen annars tar man inte in något utifrån, de avkommer av en dylik parning som har hälleforshundsegenskaper (ser ut som en hälleforsare, har bra jaktegenskaper) kan sedan mönstras in som en hälleforsare. Leif frågade om stämman kunde godta en dylik inparning om det visar sig att det behövs. Om det **behövs** så tyckte mötet att det är OK att para in en annan hund i rasen.

Vid protokollet:

Leif Gulin

Anders Hagman

Jonas Moberg

Intresserade medlemmar på årsmötet

Annons

Kraftig og fin tikvalp til salgs, f. 13.04.06 etter Mira, reg. nr. AS37183/2001 og Ajo, reg. nr. AS11884/2002.

Valpen er selvstendig og skogsvant og har noe båndtrening. For mer informasjon, kontakt Gunnar Bostad, tlf. 0047 72831047 / 0047 95932550.

Mailadresse gun-bos@online.no.

For informasjon kan også Jørgen Markusson på tlf.0642-51077 kontaktes.

Kassören

Hej på er alla.

Har nu fått ett provex på den nya kepsen och den ser mycket fin ut. Men det dröjer ända fram till november innan jag får leverans och då kan ni som så önskar beställa. Priset blir som tidigare 100 kr. Den nya kepsen finns att beskåda på vår hemsida Skicka pengar på vårt PG 8304878-5 och skriv på talongen vad ni vill ha Det finns ju även tidigare ex av vår medlemstidning.

God Jakt

Bosse

Försäljning

Medlemsartiklar

Kepsar, 100 kr st
Tidigare årgångar av
vår medlemstidning
kostar **20 kr st**

Skicka pengarna på vårt PG 830 48 78-5 och skriv på talongen vad ni vill ha.

Tappat bort din vän?

SKKs ägarregister används dagligen av hundratals hundägare och av allmänheten. Du har väl inte glömt att anmäla ditt ägarskap?

För att hitta ägaren till bortsprungna hundar

Lätt för allmänheten att finna ägaren. Registret nås per telefon till SKKs kansli under kontorstid. Har du tillgång till internet finns alla hundar och katter som är med i registret på www.skk.se. Självklart har även polisen tillgång till registret dygnet runt.

Vid tävlingar och avel utomlands

Planerar du att tävla med din hund utomlands, eller om din hane parat en tik i utlandet, är det vanligt att det krävs ett intyg från SKK för att hunden ska få tävla eller valparna registreras i det andra landet.

På utlandsresan

Ska du resa i Europa med din hund kan det vara tryggt att veta att SKKs ägarregister är kopplat till två internationella ägarregister. Via dessa register kan man finna dig som ägare om din hund skulle springa bort i ett annat land. Observera att dessa register hanterar endast chip-märkta hundar!

När din ras- eller specialklubb behöver få kontakt med alla som äger din ras

Hälsoenkäter är en viktig hjälp för uppfödare och hundägare för att minska risken för ärftliga sjukdomar inom rasen. Missa inte din möjlighet att ge din bild av rasen!

Skicka in ägaranmälan du finner på hundens registreringsbevis. Vill du veta mer?

Ta en titt på www.skk.se eller kontakta oss via e-post id@skk.se eller ring 08-795 30 50.

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

SVENSKA KENNELKLUBBEN

HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

meddelande • Pressmeddelande • Pressn

Spånga 06 03 | 6

Välkommen valp – nu på DVD!

Välkommen valp är en film som alla som har köpt en valp registrerad i Svenska Kennelklubben kostnadsfritt får av sin uppfödare. Tanken är att den nyblivna valpägaren i lugn och ro ska kunna få goda råd på ett lättillgängligt och bekvämt sätt. Goda kunskaper om valpens behov och hur man på bästa sätt fostrar den resulterar förhoppningsvis i ansvarsfulla hundägare och hundar som fungerar väl i vårt samhälle.

Den nya filmen har samma namn som föregångaren men består helt och hållet av nyinspelat material. Tidigare versioner av *Välkommen valp* har varit i VHS-format medan den nya filmen är en DVD vilket möjliggjort en större flexibilitet. Till huvudfilmen finns tio fördjupningsfilmer som nås via specialknappar. På så sätt har ett stort material kunnat presenteras på ett lättöverskådligt sätt. Följande fördjupningsfilmer finns med på DVD:n:

- Vardagslydnad
- Hundens mat
- Hundens skötsel
- Vett och etikett
- Första hjälpen
- På resa
- Hos veterinären
- Försäkringar
- Svenska Kennelklubben
- Tränings- och tävlingsverksamhet

I filmen medverkar den välkända hundexperten Barbro Börjesson som ger goda råd till de nyblivna valpägarna som huvudfilmen kretsar kring. För att göra filmen användes över 80 hundar av alla slags raser.

Som en bonus finns också en DVD-film som riktar sig till barnen. Skurt, känd från TV, berättar för barnen om vad det innebär att få en liten valp i familjen.

Välkommen på premiärvisning!

Onsdagen den 22 mars klockan 15.30 startar Svenska Kennelklubben vid Ulf Uddman premiärvisningen av nya filmen *Välkommen valp*. Press, TV och radio hälsas välkomna till Svenska Kennelklubbens kansli i Rinkeby för att titta på filmen och mingla med hundexperten Barbro Börjesson, programledaren Ingamay Hörnberg, filmens producent Bengt Roslund samt medverkande hundar och hundägare. Hot Dogs och förfriskningar serveras.

Inbjudna som inte har möjlighet att komma men ändå vill se filmen kan beställa den av Hans Rosenberg på nedanstående adress.

Den som köper en SKK-registrerad valp får också broschyren *Välkommen valp*.

Tidigare pressmeddelande hittar du på www.skk.se. Där finns också eventuella bilder för nedladdning.

Svenska Kennelklubben är hundägarnas riksorganisation med över 300 000 medlemmar. Varje år registrerar Svenska Kennelklubben cirka 60 000 nyregistreringar. Omkring 70 procent av den totala populationen är registrerade i Svenska Kennelklubben.

En registrerad hund i Svenska Kennelklubben har en dokumenterad bakgrund och ska alltid levereras med registreringsbevis, köpeavtal, friskintyg (utfärdat av veterinär och inte äldre än en vecka gammalt). Hunden ska också vara ID-märkt!

För mer information - kontakta Svenska Kennelklubben

Presstalesman Hans Rosenberg Tel: 08-795 30 18, 0705-83 83 32

E-post: hans.rosenberg@skk.se

**Svenska Kennelklubben Rinkebysvängen 70 | 63 85 SPÅNGA
Tel 08-795 30 00 Fax 08-795 30 40 Hemsida www.skk.se**

Forskning & forskarrön jorden runt

Sammanställt av Katarina Fern (Artikel från hundsport)

1 förra nummret av Hundsport skrev vi om Ragnvi Hagmans doktorsavhandling om Pyometra. Då det är en sjukdom som de flesta tikägare förr eller senare kommer i kontakt med, återkommer vi här med lite fördjupande läsning.

Var fjärde svensk tik drabbas av livmoderinflammation!

Man kan, utan att överdriva det minsta, säga att veterinär Ragnvi Hagman är en tjej med många bollar i luften. Hon har avlagt två magisterexamina; en i veterinärmedicin vid SLU (Sveriges Lantbruksuniversitet) och en i veterinär mikrobiologi vid the Royal Veterinary College i London.

Sedan dess har hon arbetat på smådjursmottagning, som lärare vid veterinärprogrammet och som ortoped. Dessutom har hon haft en utbildningstjänst vid Animal Health Trust i London. Som om detta nu inte skulle räcka, har hon dessutom avlagt en doktorsexamen i veterinärmedicin; "New Aspects of Canine Pyometra". Avhandlingen försvarades nyligen vid hennes hemmainstitution; kirurgi och medicin smådjur, vid SLU. Hundsport var där för att lyssna på vad Ragnvi hade att berätta om sitt stora intresseområde; pyometra hos hund.

Varig livmoder

Pyometra beskrivs som en varbildande, akut eller kronisk livmoderinflammation i efterlöpsperioden hos tikar. Ordet pyometra är sammansatt av de grekiska orden för var (pus) och livmoder (metrus). Sjukdomen ger upphov till symptom inte bara i reproduktionsorganen, utan även i kroppens andra organsystem. Det är en av de allra vanligaste sjukdomarna hos tikar, och den vanligaste orsaken till att tikar Mr genomgå bukoperation. Bara i Sverige drabbas cirka 8 000 tikar per år av pyometra. Sjukdomen karaktäriseras av bakteriell infektion och ansamling av var i livmodern. Tiken blir ofta svårt allmän- påverkad och kan gå botten om hon inte behandlas. Mortaliteten är 2-3 %.

Hormoner, bakterier och gener

Pyometra utvecklas som ett resultat av ett antal samverkande hormonella, bakteriella och genetiska faktorer. Dessa inkluderar hormonernas inverkan på livmoderns miljö, bakteriernas kapacitet att orsaka sjukdom, tikens förmåga att motstå infektioner, samt hennes känslighet mot bakteriella och inflammatoriska ämnen. I de allra flesta fall är det bakterien *Escherichia coli* som isoleras från tikar med pyometra. *E. coli* ingår i den naturliga vaginalfloran men kan under förlöp

Damen på arbetsförmedlingen till luffaren:
"Har ni någon gång blivit erbjuden arbete?"
"Bara en gång, annars har jag blivit vänligt bemött."

och höglöp komma in även i livmodern. Ofta förekommer även en urinvägsinfektion samtidigt som livmoderinflammationen, vilket tro- ligen orsakas av samma bakterie.

Symtom uppkommer i

efterlöpet

Den klassiska pyometratiken befinner sig i metöstrus (efterlöpsperioden). Framför allt är det medelålders till äldre tikar som drabbas, men även yngre tikar som hormonbehandlats kan utveckla pyometra.

Sjukdomssymtom uppkommer vanligen **2-3** månader efter löp. En varig, brun-röd och il- laluktande flytning kan ses, förutsatt att hen- nes livmoderhals är öppen. Andra symtom såsom uttorkning, ökad törst och urinering, slöhet, nedsatt allmäntillstånd, buksmärtor, kräkningar eller diarré, feber eller under- temperatur, onormal pigmentering av slem- hinnorna och ökad hjärt- och andnings- frekvens förekommer också. Om tikens liv- moderhals är stängd syns inga flytningar.

För att diagnostisera en misstänkt pyometra görs ofta ultraljud eller röntgen av liv- modern. Dessutom tar veterinären även blod- prover för att kontrollera påverkan och funk- tion av andra organsystem.

Operation eller medicinering

Den vanligaste och effektivaste behand- lingen av pyometra är sk. ovariohysterektomi, en operation där man avlägsnar rikens ägg- stockar och livmoder. Tiken ges även dropp och ibland även antibiotika. Beroende på tik- ens allmän- tillstånd och livmoderns skick, kan man i vissa fall behandla tiken med medi- ciner istället för operation. Detta kan ibland göras om tiken är ämnad att gå i avel. Hon då

en långvarig antibiotikakur i kombination med preparat som gör att livmodern dras samman och stöter ut sitt variga innehåll. Man slipper då ta bort tikens reproduktionsorgan, men risken för återfall i kommande löp är relativt stor.

Valet av antibiotika baseras ofta på tidigare studier av bakterien *E. coli*. Hos hund är dessa studier ofta gjorda på *E. coli* från tikar med urinvägsinfektion.

Riskfaktorer

En tik som inte haft någon valpkull tros löpa en större risk för att utveckla pyometra, lik- som de tikar som hormonbehandlats för tex uppskjutande av löp eller för abort. Däremot tror forskarna att skendräktighet kan vara en skyddande faktor.

I de skandinaviska länderna är det ovanligt att friska tikar kastreras. I Sverige sker det endast på grund av sjukdom, vilket gör att ca 7 % av tikarna kasrreras.

I andra länder ser siffrorna helt annorlunda ut. I USA kastreras så många som 85 % av alla tikar, och i Australien mer än **50** %.

Skillnad mellan raser

Ragnvi Hagman har i sin doktorsavhandling undersökt hur vanligt det är med pyometra i den svenska hundpopulationen, och om ål- der och ras kan ha någon inverkan på sjukdomsrisk. Genom att använda sig av upp- gifter från Agria-försäkrade hundar kunde hon slå fast att av de tikar som ingick i stu- dien, drabbades i genomsnitt **23-24** % av pyometra före tio års ålder. Frekvensen mel- lan raser varierade starkt, mellan 10 och 54%.

Trettio raser med minst 800 tikar försäkrade i Agria undersöktes. Raser med hög risk att utveckla pyometra var långhårig collie, rottweiler, cavalier king charles spaniel, golden retriever, berner sennenhund och engelsk cockerspaniel. Raser med låg risk att utveckla sjukdomen var bland andra drever, schäfer, **tar** och hamiltonstövare.

Pyometra inte smittsamt

För att utvärdera om de bakteriekloner som orsakar sjukdomen är nära besläktade med varandra, utfördes en genotypisk undersökning av E. coli- bakterier. Resultatet av studien visar att pyometra inte orsakas av en eller ett fåtal bakteriekloner, utan av ett mycket stort antal olika kloner.

Bakterier som isoleras från olika tikar uppvisade en stor genetisk variation, vilket tyder på att infektionen har ursprung i tikens egen bakterieflora, snarare än att den smittas från tik till tik.

Resistenta bakterier inte orsak till återfall

Ragnvi ville även ta reda på om den höga risken för återfall för medicinbehandlade pyometrapatienter kan bero på antibiotikaresistenta bakterier. Den antimikrobiella känsligheten, eller resistensen, undersöktes därför hos bakterieisolat från svenska tikar med pyometra respektive urinvägsinfektion. Dessutom jämfördes dessa data med motsvarande resultat från en liknande studie gjord för tio år sedan, för att se om vi fått mer resistenta bakteriestammar.

Resistensen hos de undersökta bakteriestammarna var låg, under 10% , och inga större förändringar kunde ses under en tio-

årsperiod. Hos isolat från pyometra var känsligheten för medicinerna ampicillin, streptomycin och terracyclin högre än urinvägsisolat. Därför bör man inte välja antibiotikapreparat baserat på undersökningar av E.coli från urinvägsinfektioner, när man skall behandla en tik med pyometra. Undersökningen kunde fastslå att den höga risken för återfall hos medicinerade pyometrapatienter i Sverige inre beror på hög antibiotikaresistens.

Endotoxin, bakteriens gift

I cellväggen hos de sk. gramnegativa bakterierna, som E.coli tillhör, finns en komponent som kallas endotoxin. Endotoxinerna släpps ut i blodomloppet när en bakterie växer eller blir förstörd, vilket ger symtom såsom feber, trötthet och ökad hjärt- och andningsfrekvens. I små doser stimulerar endotoxinerna immunförsvaret. I allt för hög koncentration kan de i stället leda till endotoxisk chock, vilket kan ha dödlig utgång.

Forskare har identifierat ett samband mellan blodets koncentration av endotoxin och rikens chans för överlevnad. Hög endotoxinnivå minskar rikens chans att klara sig.

Ett av syftena med Ragnvi Hagmans avhandling var att undersöka om och hur tikar med pyometra påverkas av bakteriernas endotoxin, och om man genom ett blodprov kan mäta hur mycket endotoxin tiken utsätts för. Tyvärr är analys av endotoxin i blod både dyr och invecklad, varför man sökte finna en billigare, men ändå lika pålitlig mätmetod.

Hos andra djurslag har koncentrationer av hormonet prostaglandin F2D (PGF2D) som mäks genom den mer stabila metabolismen PG- metabolismen, visat sig vara en känslig

indikator för endotoxin i blodet. PG- metabolismen frisätts dessutom vid inflammationer i livmodern. Man utvärderade därför om koncentrationen endotoxin i blodet var korrelerat med PG- metabolismen hos tikar med pyometra.

Undersökningen bekräftade att pyometrasjuka tikar hade förhöjda nivåer av både endotoxin och PG- metabolit, och att PG- metabolit kan fungera som en pålitlig indikator av tikens endotoxinpåverkan.

Drömmen är att förebygga

Ragnvi Hagman och hennes kollegor vid institutionen för kirurgi och medicin smådjur, kommer att fortsätta forska om pyometra och reproduktionsorganens sjukdomar. Ragnvi berättar att fortsatt forskning kan ge fler alternativa behandlingar till operation och öka tikens chans för överlevnad, men framför allt är drömmen att man i framtiden skall kunna förebygga sjukdomen. Ökad forskning om bakteriernas sjukdomsframkallande egenskaper skulle kunna leda fram till ett vaccin, om man kan identifiera en specifik virulensfaktor hos pyometra *E. coli*, säger Ragnvi Hagman. Man skall även titta närmre på sjukdomens genetiska faktorer för att så småningom kunna ge råd om avelsrelaterade åtgärder för att minska problemet.

Ett småländskt par vann tio miljoner på tipset, och frun frågade sålunda sin man:

- Hur skall vi göra med tiggARBREVEN?

Mannen svarade då:

- Fortsätt att skicka dem!

Pyometra är en mycket vanligt förekommande och allvarlig sjukdom, tusentals tikar drabbas varje år. Avelstikar blir kastrerade och vissa tikar blir så allmänpåverkade att de trots behandling inte går att rädda. Dessutom medför behandling av sjukdomen även stora veterinära kostnader. Därför det är så viktigt att forskare som Ragnvi Hagman dedikerar sitt liv åt de vi alla eftersträvar; **ett friskare och sundare hundliv.**

Kort om pyometra:

- Betyder varbildande livmoderinflammation.
- Orsakas av hormonella och bakteriella faktorer.
- Drabbar i genomsnitt var fjärde tik innan 10 årsåldern,
- 8000 svenska tikar insjuknar årligen.
- Är den vanligaste orsaken till att tikar får genomgå bukoperation.
- Påverkar tiken kraftigt och kan vara dödlig.

*Två män träffas i skogen:
"Är du också jägare?"
"Nej, jag samlar fjärilar."
"Oj, det måste ta en evighet innan
ni fått ihop till middagen!"*

Hällekryss

Hälle kryss	Har eleven i juli	Argon Klocka	Grisfett	Folkdans i Nepal	Dryck	Avses Pajke	fiffig	Spina	Fix idé
Premiär i augusti									Vodka
Kvalster		Hursa?		Kredit Spel på häst			U Åsna i Puh		
1000		Iridium	Finns i Irland Rysk flod		Stad i Kenya Sn				
Nattljus i norr								Stad i Rumänien	Investerat
Ättling Estradör						Betraktade	Sockersart Syre		
		Stjals		9			Är Citroner Flod		
Skeppslykta						I Närke	Sälunge Hed		
Dofta			Störöm	Först	Rad		Pajke Kolväte		
5		Tidig Tyg	hövlig		3333 Plåga				Spår
Ö med Valletta	Virrig Prygla		helig tjur	Diktare				Tallinbo	
				Gudom i Togo Oden				Kisel	Trivas
Stå på glänt					Svavel	Radon		Tämjd 50	
Athenas rustning				Bland tomtar &...				Okokt	

Skicka ifyllt kryss, eller kopia, senast 2 månader efter tidningens utgivning till:
Märit Truuts,
Ruskemåla gård 306, 382 91 Nybro

Namn: _____
Adress: _____

Hälle kryss	Tag slut d. 25/3	Ovader	2006	Flaggar	Smila	Gruvgång	Flicka	Buske	Färdig 9	S	T	Vinst	Flicka	Runt tavla	
Efter snön kommer	V	Å	R	F	L	O	D	E	N	Luktat Neodym	O	S	A	R	
Fruktet vatten	I	S	Soab Pigg	A	E	R	O	Bergslags K	I	N	L	E	D	A	
Fågeln	A	N	K	A	N	Tretall Folia	T	R	I	A	D	Klämma Skivning	G	E	M
Prator	T	A	L	A	R	Fisk Dryck	I	D	Träd-stam	Total Fångst	H	E	L	På fot	
=mc 2	E	Sommare bundna Eng. luft	E	N	A	T	S	Vuxit fram Svavel	S	P	I	R	A	T	
Sällsynt	R	A	R	Titta Siffra	S	E	Stig Gledstorn Klak	S	L	A	S	Misstänker	Bäck Kräve	Å	
Se	T	I	T	T	A	5 Etna	V	Terrass	A	L	T	A	N	Packning	
Vimso	I	R	R	A	L	Ej ni Talar sport	V	I	Gas Fri-stad	N	E	O	N	Bor Färdig-dän	B
500	D	kallum	Blonda Uppföding	L	J	U	S	A	Fågel Ej rat	T	R	A	N	A	
Båt Ej ut	E	K	A	Käre Epok	I	L	Sark-sam 50	S	A	T	I	R	Kronbrägarbräns Ang	G	
I	N	Splittat Tråd 3-4	V	E	D	K	L	Y	V	Huras	A	Äga Gripa	H	A	G
Columbiensk fotbollsspelare	P	E	R	E	A	Levnad Back	L	I	V	Grepp	T	A	G		
Relaxa	V	I	L	A	Räcka	N	Å	Bil-förvar	G	A	R	A	G	E	

Lösning

Korsord 06 nr 1

Följande vinnare lottades fram:
1:a pris Malin Wiklund Stensele
2:a pris Arne Fransson Åsele
3:e pris Magnus Eriksson Järbo

Prisererna från småländska glasbruk har skickats ut i somras.

Adresslapp

B FÖRENINGSS
BREV

*Hälleforshundklubben
Lärkstigen 11, 918 31 Sävar*

<http://www.halleforshunden.org>